

Протокол № 16
Засідання Правового комітету ПАРД
12.12.2012р.

Порядок денний:

1. **Щодо застосування окремих норм Закону України «Про рекламу».**
2. **Щодо відкриття рахунку особі в якій відсутня реєстрація за місцем проживання.**

Присутні:

Члени Комітету:

Новосад Людмила Володимирівна
Шленський Олександр Олександрович
Кий Олексій Миколайович
Журавльов Максим Миколайович

Експерти з правом дорадчого голосу:

Лавренко Олег Андрійович

За результатами обговорення питання порядку денного Правовий комітет ПАРД

ВИРІШИЛИ:

По першому питанню.

1 січня 2013 року набуває чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення законодавства про цінні папери» від 4 липня 2012 року N 5042-VI. Вказаним Законом, зокрема, були внесені зміни до Закону України «Про рекламу» в частині регулювання реклами цінних паперів та фондового ринку.

Згідно ч. 1 ст. 25 Закону України «Про рекламу» рекламою цінних паперів та фондового ринку визнається інформація рекламного характеру про:

- 1) інститути спільного інвестування;
- 2) цінні папери, які емітуються, та/або емісійні цінні папери, що перебувають (перебували) в обігу;
- 3) товари та/або послуги, що пропонуються професійним учасником фондового ринку;
- 4) товари та/або послуги, що пропонуються саморегулювальною організацією професійних учасників фондового ринку;
- 5) послуги уповноваженого рейтингового агентства.

Реклама - інформація про особу чи товар, розповсюджена в будь-якій формі та в будь-який спосіб і призначена сформулювати або підтримати обізнаність споживачів реклами та їх інтерес щодо таких особи чи товару. Товар - будь-який предмет господарського обігу, в тому числі продукція, роботи, послуги, цінні папери, об'єкти права інтелектуальної власності.

Будь-яка реклама (зміни до реклами) цінних паперів та фондового ринку, яку передбачається розповсюдити, затверджується відповідним рекламодавцем та подається не менше ніж за 10 робочих днів до дня її оприлюднення Національній комісії з цінних паперів та фондового ринку в установленому нею порядку. Також Національній комісії з цінних паперів та фондового ринку (надалі – НКЦПФР) надані повноваження приймати рішення про заборону розповсюдження реклами, встановлювати відомості, які повинна містити реклама.

Вказані норми не дають змоги однозначно визначити конкретний перелік відомостей, які можуть вважатися рекламою на ринку цінних паперів.

Крім цього, відповідно до п. 2) ч. 2 ст. 25 Закону України «Про рекламу» не є рекламою цінних паперів та фондового ринку інформація, яка надається професійним учасником фондового ринку своєму клієнтові або потенційному клієнтові під час провадження таким учасником своєї діяльності.

Зокрема, на думку Правового комітету ПАРД, положення Закону України «Про рекламу», що будуть діяти з 01.01.2013 року, не дають однозначного розуміння чи потрібно погоджувати в НКЦПФР інформацію, розміщену на сайті професійного учасника фондового ринку.

Для тлумачення вказаного питання, Правовий комітет ПАРД вважає за доцільне звернутися до НКЦПФР.

Крім цього, Правовий комітет ПАРД розглянув проект Положення про рекламу на фондовому ринку (надалі – Проект), розміщений для отримання зауважень і пропозицій на офіційному сайті НКЦПФР 28.11.2012 року.

Відповідно до Аналізу регуляторного впливу Проекту, який було складено апаратом НКЦПФР, вказано, що прийняття даного регуляторного акта дозволить здійснювати контроль за інформацією щодо цінних паперів та фондового ринку, що рекламується.

Крім цього, вказаний Аналіз передбачає, що прийняття даного регуляторного акта дозволить визначити відомості, які повинна містити реклама цінних паперів та фондового ринку, визначити заборону на вчинення певних дій та зазначення певних відомостей в рекламі цінних паперів та фондового ринку, встановити порядок подання та поновлення реклами (змін до реклами) цінних паперів та фондового ринку.

На думку Правового комітету, через відсутність розуміння конкретного переліку відомостей про професійного учасника фондового ринку, які можуть вважатися рекламою на фондовому ринку вказаний Проект (в разі його затвердження НКЦПФР) не буде мати жодного регуляторного ефекту.

На думку Правового комітету ПАРД, окремо слід відзначити, що відповідно до ст. 58 Конституції України закони та інші нормативно-правові акти не мають зворотної дії в часі, крім випадків, коли вони пом'якшують або скасовують відповідальність особи.

Отже, у випадку, якщо розміщення інформації про послуги професійного учасника здійснено до набрання чинності Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення законодавства про цінні папери», то погодження такої інформації в НКЦПФР з 01.01.2013 року здійснювати непотрібно. При цьому підстав для зупинення розміщення реклами, яка була розміщена до 01.01.2013 року законодавство України не містить.

З метою уникнення застосування санкцій до професійних учасників фондового ринку за зміст реклами, яка розміщувалася до 01.01.2013 року, доцільним є забезпечення наявності документів, які будуть підтверджувати дату розміщення реклами.

Враховуючи все вищенаведене, за результатами обговорення Правовий комітет ПАРД вирішив:

1. Рекомендувати Апарату ПАРД звернутися із запитом до НКЦПФР з метою з'ясування наступного питання:

- чи є рекламою на ринку цінних паперів розміщена, на офіційному веб-сайті відповідного професійного учасника фондового ринку, інформація про перелік та вартість послуг (в тому числі інформація про зміни до переліку та вартості послуг, нові послуги та тарифи), які пропонуються професійним учасником фондового ринку?

- у випадку, якщо є то - чи потрібно погоджувати розміщення такої реклами (змін до такої реклами) в НКЦПФР?

2. Рекомендувати Апарату ПАРД направити звернення до НКЦПФР щодо проекту Положення про рекламу на ринку цінних паперів, в якому викласти аргументи про відсутність регуляторного ефекту від прийняття такого регуляторного акту.

Голосували:

ЗА – «3», ПРОТИ – «0», УТРИМАВСЯ – «0», НЕ ПРИЙМАВ УЧАСТІ У ГОЛОСУВАННІ – «1»

Рішення прийнято

По другому питанню.

За результати обговорення питання Правовий комітет ПАРД вирішив затвердити Рекомендацію Правового комітету «Щодо ідентифікації зберігачем фізичної особи, яка не зареєструвала свої місце проживання або місце перебування», а саме:

«Відповідно до п. 3.8. гл. 1 розд. V Положення про депозитарну діяльність (надалі – Положення), затвердженого Рішенням ДКЦПФР № 999 від 17.10.2006 року, для відкриття рахунку в цінних паперах фізична особа - резидент або нерезидент подає зберігачу:

- заяву на відкриття рахунку в цінних паперах;
- анкету рахунку у цінних паперах;
- копію документа, що засвідчує реєстрацію фізичної особи у Державному реєстрі фізичних осіб - платників податків (для резидентів). Якщо фізична особа - резидент, яка через свої релігійні переконання відмовляється від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомила про це відповідний орган державної податкової служби і в паспорті якої зроблено відмітку про право здійснювати будь-які платежі за серією та номером паспорта, то копія документа, що засвідчує реєстрацію фізичної особи у Державному реєстрі фізичних осіб - платників податків, не вимагається;
- копію виписки з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців, якщо фізична особа зареєстрована в установленому законодавством порядку як суб'єкт підприємницької діяльності;
- картку із зразком підпису розпорядника рахунку в цінних паперах, яка підписана в присутності спеціаліста депозитарної установи або засвідчена нотаріально. У разі заповнення картки в присутності спеціаліста депозитарної установи зразок підпису розпорядника рахунку в цінних паперах засвідчується підписами цього спеціаліста депозитарної установи, керівника депозитарного підрозділу зберігача або уповноваженого ним іншого спеціаліста депозитарної установи та печаткою депозитарної установи.

При цьому, фізична особа - резидент або нерезидент також пред'являє свій паспорт або інший документ, що посвідчує особу відповідно до вимог законодавства.

Таким чином, Положення не вимагає наявності обов'язкової реєстрації місця проживання чи місця перебування фізичної особи для відкриття їй рахунку у цінних паперах.

Також згідно ч.2 ст. 2 Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні» від 11.12.2003 року (зі змінами та доповненнями) (надалі – Закон про свободу пересування) реєстрація місця проживання чи місця перебування особи **або її відсутність не можуть бути умовою реалізації прав і свобод**, передбачених Конституцією, законами чи міжнародними договорами України, або підставою для їх обмеження.

Разом з тим, відповідно до п. п.1.1. гл. 1 розд. V Положення передбачено, що депозитарні установи зобов'язані ідентифікувати осіб, які відкривають рахунки в цінних паперах, а також осіб, що мають повноваження діяти від їх імені, у порядку, установленому законодавством України, у тому числі нормативно-правовими актами Комісії.

Ідентифікація здійснюється зберігачами цінних паперів на підставі норм викладених у Законі України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму» (надалі – Закон про запобігання відмиванню доходів, одержаних злочинним шляхом) від 28.11.2002 року, Законі України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12.07.2001 року (надалі – Закон про фінансові послуги) та Положенні про здійснення фінансового моніторингу професійними учасниками ринку цінних паперів (надалі – Положення № 955), затвердженого Рішенням НКЦПФР № 995 від 19.07.2012 року.

З урахування вимог вказаних нормативних актів, з метою ідентифікації фізичних осіб зберігачі, на підставі поданих офіційних документів або засвідчених в установленому порядку їх копій встановити:

1) Для резидентів - прізвище, ім'я та по батькові, дату народження, серію і номер паспорта (або іншого документа, що посвідчує особу), дату видачі та орган, що його видав. ***Під час ідентифікації з'ясовують місце проживання або місце перебування фізичної особи***, ідентифікаційний номер згідно з Державним реєстром фізичних осіб - платників податків та інших обов'язкових платежів або серію та номер паспорта, в якому проставлено відмітку органів державної податкової служби про відмову від одержання ідентифікаційного номера.

2) Для нерезидентів - прізвище, ім'я та по батькові (за наявності), дату народження, серію і номер паспорта (або іншого документа, що посвідчує особу), дату видачі та орган, що його видав, громадянство. ***Під час ідентифікації з'ясовують відомості про місце проживання або місце тимчасового перебування фізичної особи в Україні.***

Щодо документів за якими встановлюється місце ***проживання або місце перебування фізичної особи*** - резидента України та місце проживання або місце тимчасового перебування фізичної особи – нерезидента України слід зазначити наступне.

Щодо визначення переліку документів, на підставі яких зберігач може встановити місце проживання або місце тимчасового перебування у нерезидентів є, оформлена листами № 5466/0310-6-5, № 5469/0310-6-4, № 5464/0310-6-7 від 04.11.2011 року, позиція Державної служби фінансового моніторингу України, відповідно до якої, в залежності від країни прибуття строку та мети передання на території України, СПФМ може з'ясувати такі відомості на підставі: посвідки на постійне або тимчасове проживання, імміграційної картки, паспорта, довідки про реєстрацію місця проживання або місця перебування. При цьому, ***у разі, якщо законодавством України не передбачено обов'язку для іноземців, осіб без громадянства здійснювати реєстрацію місця проживання або місця перебування в Україні, суб'єкт первинного фінансового моніторингу з'ясовує таку інформацію зі слів клієнта***, та може відображатися в анкеті чи іншому документі, що підтверджує проведення ідентифікації клієнта.

Щодо підтвердження місця проживання резидентів України, позицій компетентних державних органів не сформовано.

Однак, відповідно до чинної редакції Закон про свободу пересування **громадянин України, а також іноземець чи особа без громадянства, які постійно або тимчасово проживають в Україні, зобов'язані протягом десяти днів після прибуття до нового місця проживання зареєструвати місце проживання.**

Якщо у ситуації з іноземцями ст. 4 Закону про свободу пересування встановлено норму - Якщо міжнародним договором України встановлено інші норми, ніж ті, що

містяться у цьому Законі, застосовуються норми міжнародного договору, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, то стосовно Громадян України винятків не має.

Таким чином, законодавство України зобов'язує Громадян України в будь-якому випадку мати реєстрацію свого місця проживання.

Ст. 3 Закону про свободу пересування встановлено перелік документів до яких вносяться відомості про місце проживання та місце перебування особи, а саме - **паспорт громадянина України, тимчасове посвідчення громадянина України**, посвідка на постійне проживання, посвідка на тимчасове проживання, посвідчення біженця, посвідчення особи, яка потребує додаткового захисту, посвідчення особи, якій надано тимчасовий захист, довідка про звернення за захистом в Україні.

При цьому, оскільки Закон про свободу пересування надає 10 днів фізичним особам – резидентам для реєстрації свого місця проживання та не зобов'язує всіх громадян до обов'язкової реєстрації свого місця перебування, у Громадянина України може на законних підставах тимчасово (протягом 10 днів після прибуття до нового місця проживання) не бути зареєстрованого місця проживання або місця перебування.

У разі звернення фізичною особою в цей період за отриманням послуг до СПФМ фізичні особи не можуть на підтвердження місця проживання та/або місця перебування надати до СПФМ документи передбачені Законом про свободу пересування.

При цьому слід зазначити, що законодавство України не встановлює для СПФМ вичерпного, конкретного переліку документів на підставі яких ним може бути з'ясовано місце проживання або місце тимчасового перебування фізичної особи – клієнта.

До того ж, чинне законодавство України не передбачає обов'язку СПФМ встановлювати наявності чи відсутності в особи реєстрації за місцем проживання чи місцем перебування.

За таких умов СПФМ може з'ясувати інформацію про місце проживання або місце перебування фізичної особи зі слів клієнта або на підставі будь-яких документів, які містять інформацію про місце проживання або місце перебування фізичної особи та перелік яких законодавством не встановлено, та відобразити в анкеті чи іншому документі такі дані.

Разом з тим, відповідно до ст. 10 Закону про запобігання відмиванню доходів, одержаних злочинним шляхом, СПФМ зобов'язаний **відмовитися від встановлення ділових відносин або проведення фінансової операції у разі, якщо здійснення ідентифікації клієнта відповідно до вимог законодавства є неможливим**, за винятком операцій щодо зарахування коштів, які надходять на рахунок такого клієнта.»

Голосували

- Затвердити Рекомендацію Правового комітету ПАРД «Щодо ідентифікації зберігачем фізичної особи, яка не зареєструвала свої місце проживання або місце перебування»

ЗА – «3», ПРОТИ – «0», УТРИМАВСЯ – «0», НЕ ПРИЙМАВ УЧАСТІ У ГОЛОСУВАННІ – «1»

Рішення прийнято

Голова Комітету

Новосад Л. В.

Відповідальний секретар Комітету

Журавльов М. М.